

Лекція 4. Зимові олімпійські ігри

План

1. Зимові види спорту в програмі Ігор Олімпіад і перші зимові Олімпійські ігри
2. Зимові Олімпійські ігри в системі олімпійського спорту
3. Хронологія зимових Олімпійських ігор (1924 – 1998 рр.)

1. Зимові види спорту в програмі Ігор Олімпіад і перші зимові Олімпійські ігри

Зимові олімпійські ігри (ЗОІ), не дивлячись на величезну популярність, котру вони завоювали в світі, не мають такої давньої історії як ігри Олімпіад.

Вперше змагання з фігурного катання були включені в програму Ігор ІV Олімпіади, що відбувалася в Лондоні у 1908 році. Вони проводились одночасно зі змаганнями літніх видів спорту. чоловіки розіграли медалі у двох видах змагань (довільне катання, спеціальні фігури), з одного виду змагалися жінки і ще з одного – пари. В кожному виді змагань було від 3 до 9 учасників.

Другий раз в програмі Ігор Олімпіади зимові види з'явилися у 1920 році, коли крім змагань з фігурного катання (три види змагань), був проведений достатньо представницький турнір (7 команд) з канадського хокею з шайбою.

Ідея заснування ЗОІ, котру висунув на початку століття П'єр де Кубертен, неодноразово обговорювалась в МОК. Активно протидіяли цій ідеї представники скандинавських країн (вони мали свої "Північні ігри").

В решті решт Кубертен спромігся пов'язати діяльність МОК з крупними змаганнями з зимових видів спорту. на Паризькій сесії 1922 року було прийняте рішення про проведення змагань під назвою "Міжнародний спортивний тиждень з нагоди УІІ Олімпіади". Змагання відбулися в Шамоні (Франція) з 25 січня по 4 лютого 1924 року за сценарієм ігор Олімпіад: був запалений Олімпійський вогонь, учасники давали клятву.

За кількістю країн – учасниць і спортсменів, гостроти боротьби в більшості видів спорту - "Міжнародний спортивний тиждень з нагоди УІІ Олімпіади" виправдав своє призначення. Це дало підставу МОК на Празькому олімпійському конгресі у 1925 році прийняти рішення про регулярне проведення ЗОІ, а змагання, що проведені в Шамоні у 1924 році класифікувати як перші ЗОІ. З того часу ЗОІ стали складовою частиною олімпійського спорту і проводяться регулярно в роки проведення Олімпіад.

На сесії МОК 1991 р. було прийнято рішення про розведення по термінам ЗОІ і Ігор Олімпіад. ЗОІ, починаючи з 1994 р. будуть проводитись за чергою через чотири роки (але через два роки після 1992 року).

Коментуючи це рішення МОК президент Міжнародної федерації лижного спорту Марк Ходлер заявив: "Основна ідея такого розділу проведення ігор заключається в наданні більшої значущості і більш високого статусу ЗОІ, перетворення їх від "придатку" літніх Олімпіад в самостійний крупномасштабний спортивний форум".

2. Зимові Олімпійські ігри в системі олімпійського спорту

Для зимових ОІ характерні тіж самі досягнення, проблеми і протиріччя, що і для Ігор Олімпіад. Відсутність інтересу до зимових змагань в країнах Африки, більшості країн Азії та латинської Америки знімає багато складностей і проблем, котрі постійно супроводжують Ігри літніх Олімпіад.

Однак, ЗОІ як і іграм Олімпіад, не вдалось позбавитись впливу політики, протиріч в проблемі професіоналізму і аматорства, складностей, пов'язаних з комерціалізацією спорту, розповсюдженням допінгу та інше.

Розглядаючи систему змагань ЗОІ, слід зупинитися на олімпійській програмі, в котрій з 1924 по 1994 р.р. відбулися суттєві зміни: з 14 видів змагань у п'яти видах спорту до 60 видів змагань у 12 видах спорту.

Загальна тенденція інтенсивної комерціалізації олімпійського спорту у 80-ті роки, перш за все його зв'язок з телебаченням, призвела до суттєвих змін не тільки у кількості видів змагань, але і представництва різних видів спорту в програмі ігор. Вже на Іграх 1988 року (Калгарі) у порівнянні з попередніми з'явилося відразу 8 нових видів змагань, чотири з яких у гірськолижному спорті. Найбільші зміни за всю історію ЗОІ відбулися в програмі змагань Ігор 1992 року в Альбервіллі: 11 нових видів змагань і трьох видів спорту – керлінг, шорт-трек і фрістайл. У 1994 році керлінг з програми було виключено.

Якщо говорити про спортивну сторону змагань ЗОІ і співвідношенні сил на олімпійській арені, то тут чітко видно два етапи. Перший з них (1924-1952р.р.), коли на олімпійській арені перевагу (значну) мали декілька країн північної Європи (Норвегії, Швеції, Фінляндії). Другий етап пов'язаний з появою на спортивній арені команди СРСР і ГДР.

Об'єднання Німеччини і розпад СРСР призвели до зміни ситуації на олімпійській арені вже на Іграх в Альбервілі. Суперництво у загальнокомандній боротьбі значно підвищилось. Збільшилась кількість країн, представники яких могли завоювати нагороди.

Досягнення високих результатів в ЗОІ залежить від: природних умов країн, що культивують зимові види спорту; народні і спортивні традиції; концептуальні підходи, прийняті в різних країнах при підготовці до зимових ОІ; наявність відповідної матеріально-технічної бази. Велике значення має можливість тренуватись на протязі року, сучасний спортінвентар (ковзани, сані, боби, лижі, стадіони для ковзанярського спорту, трампліни з штучним покриттям, системи для приготування штучного і синтетичного снігу, комп'ютерні системи для автоматичного змазування лиж, спеціальні костюми для стрибунів).

Розвиток ЗОІ багато чим зобов'язаний видатним спортсменам: Лідії Скобличовій, Еріку Хайдену, Галіні Кулаковій, Раїсі Сметаніній, Матікайнену, Ернбергу, Свану та іншим.

3. Хронологія зимових Олімпійських ігор (1924-2014 р.р.)

I ЗОІ, Шамоні – Франція, 25.01.-04.02.1924 р.

В програмі було 5 видів спорту: бобслей, лижний спорт (гонки, стрибки з трампліну, двоборство), швидкий біг на ковзанах, фігурне катання, хокей. Жінки змагались тільки у фігурному катанні (13 жінок). Першу золоту медаль отримав Ч.Джутроу (США) – швидкий біг на ковзанах – 500 м. Герой змагань – фінський ковзаняр К. Тунберг – 3 золоті медалі – 1500м, 5000 м і багатоборство.

II ЗОІ, Санкт-Моріц, Швейцарія, 11-19.02.1928 р.

К.Тунберг – 2 золоті медалі – 500 і 1500 м; С.Хені – видатна фігуристка, золоті медалі на ЗОІ 1928, 1932, 1936 р.р.

III ЗОІ, Лейк-Плесід, США, 4-15 лютого 1932 р.

Було 307 спортсменів з 17 країн (30 жінок). Медалі розігрувались у 14 номерах 5 видів спорту. США завоювали 12 медалей (6-4-2), Норвегія – 10 (3-4-3), Канада 7 (1-1-5).

IV ЗОІ, Гарміш-Партенкірхен, Германія, 6-16 лютого 1936 р.

756 учасників (76 жінок) з 28 країн. Норвегія – 15 медалей (7-5-3), Германія – 6 (3-3-0) Швеція – 7 (2-2-3)

V ЗОІ, Санкт-Моріц, Швейцарія, 30 січня – 8 лютого 1948 р.

713 спортсменів з 28 країн (77 жінок). Швеція – 10 медалей (4-3-3), Швейцарія – 9 (3-4-2), США – 9 (3-4-2). Героєм змагань став француз А.Орейс, який завоював дві золоті і одну бронзову нагороду у гірськолижному спорті.

VI ЗОІ, Осло, Норвегія, 14-25 лютого 1952 р.

732 спортсмени з 30 країн (108 жінок). Норвегія – 16 медалей (7-3-6), США – 11 (4-6-1), Фінляндія – 9 (3-4-2). Героєм змагань став Я.Андерсен – 3 золотих медалі у ковзанярському спорті.

VII ЗОІ, Кортіна д'Амнеццо, Італія, 26 січня – 5 лютого 1956 р.

924 спортсмени (146 жінок) з 33 країн світу. Вперше приїхали представники СРСР. СРСР – 16 медалей (7-3-6), Австрія – 11 (4-3-4), Фінляндія – 7 (3-3-1). Герої олімпіади А.Зайлер (Австрія) – 3 золоті медалі у гірськолижному спорті, Є.Гришін – 2 золоті медалі 500 і 1500 метрів, хокей – СРСР.

VIII ЗОІ, Скво-Веллі, США, 18-28 лютого 1960 р.

665 учасників з 31 країни (144 жінки). Нагороди у 29 видах програм 5 видів спорту. СРСР – 21 медаль (7-5-8), США і Норвегія по 3 золоті медалі.

IX ЗОІ, Інсбрук, Австрія, 29 січня – 9 лютого 1964.

1111 учасників з 37 країн (197 жінок). СРСР – 25 медалей (11-8-6), Норвегія – 15 (3-6-6), Австрія – 12 (4-5-3). Найбільше досягнення – чотири золоті медалі у ковзанярському спорті Лідії Скоблікової.

X ЗОІ, Гренобль, Франція, 6-18 лютого 1968 р.

1158 учасників з 37 країн (202 жінки). Норвегія – 14 медалей (6-6-2), СРСР – 13 (5-5-3), Австрія – 11 (3-4-4). Ж.К.Кіллі – 3 золоті медалі у гірськолижному спорті.

XI ЗОІ, Саппоро, Японія, 3-13 лютого 1972 р.

1012 учасників з 35 країн (204 жінки). СРСР – 16 медалей (8-5-3), ГДР – 14 (4-3-7), Норвегія – 12 (2-3-5). Досягнення : Г.Кулакова – 3 золоті медалі у лижних гонках, В.Веденін – 2 золоті й 1 бронзова, А.Схенк – 3 золоті медалі у ковзанярському спорті, весь п'єдестал пошани у стрибках з трампліну – у японців.

XII ЗОІ, Інсбрук, Австрія, 1976 р.

1064 учасників з 37 країн (215 жінок). СРСР – 27 медалей (13-6-8), ГДР – 19 (7-5-7), США – 10 (3-3-4).

XIII ЗОІ, Лейк-Плесід, США, 13-24 лютого 1980 р.

1283 учасників з 49 країн . ГДР – 24 медалі (10-7-7), СРСР – 22 медалі (10-6-6), США – 12 (6-4-2). М.Зімятов – 3 золотих медалі, Четверту поспіль золоту медаль (на чотирьох Олімпіадах) завоював біатлоніст А.Тихонов. Е.Хейден (США) – 5 золотих медалей у ковзанярському спорті.

XIV ЗОІ, Сараєво. Югославія, 8-23 лютого 1984 р.

1581 учасник з 49 країн (368 жінок). СРСР – 25 медалей (6-10-9), ГДР - 24 (9-9-6), Фінляндія – 13 (4-3-6). Героїня змагань – М.-Л. Хямялайнен (Фін.) – 3 золоті і 1 бронзова медалі. Гунде Сван – 2 золоті й 2 срібні медалі.

XV ЗОІ, Калгарі, Канада, 13-28 лютого 1988 р.

1634 учасників з 57 країн (364 жінки). 46 комплектів медалей. СРСР -29 медалей (11-9-9), ГДР – 25 (9-10-6), Швейцарія – 15 (5-5-5). Івонна ван Генніп – 3 золоті медалі у ковзанярському спорті (Голандія).

XVI ЗОІ, Альбервіль, 8-23 лютого 1992 р.

1804 учасників з 65 країн (492 жінки). 57 комплектів нагород у 12 видах змагань. ГДР – 26 (10-10-6), СНГ (вперше прийняла участь об'єднана команда розваленого СРСР) – 23 (9-6-8), Норвегія 20 (9-6-5). Герой змагань з лижних гонок норвежець Вегард Ульванг – 3 золоті й 1 срібна медаль. Л.Єгорова – 3 золоті медалі (лижні гонки). Золоту медаль завоював В.Петренко (Україна) у фігурному катанні.

XVII ЗОІ, Лілліхаммер. Норвегія, 12-27 лютого 1994 р.

1992 учасника з 67 країн світу (522 жінки). 61 комплект нагород у 12 видах спорту. Норвегія –26 медалей (10-11-5), Росія – 23 (11-8-4), Німеччина – 24 (9-7-8). 3 золоті медалі здобув Ю.-).Косс (Норв.) у ковзанярському спорті.

Вперше самостійною командою виступала Україна. Її здобуток : золота медаль у фігурному катанні 16-ти річної Оксани Баюл, бронзова медаль біатлоністки В.Цербе, 4-те місце фігуриста В Петренко.

XVIII ЗОІ, Нагано, Японія, 7-22 лютого 1998 р.

Олена Петрова – срібна медаль у гонці біатлоністок на 15 км. Більше команда України не спромоглась здобути медалей .

XIX ЗОІ, Солт-Лейк-Сіті, США, 8 - 24 лютого 2002 р.

Проведення змагань з 15 зимових видів спорту було оголошено в рамках зимових Олімпійських ігор 2002 року. XIX зимові Олімпійські ігри увінчалися поряд "медальних" рекордів. Так, на XIX зимових Олімпійських іграх 2002 року в Солт-Лейк-Сіті на п'єдестал пошани підіймалися представники 25 країн, що на одну більше, ніж були чотири роки тому в Нагано в 1998 році. А олімпійські дружини Німеччини і США, завоювавши в

цілому відповідно 35 і 34 нагороди різної гідності, побили колишнє вище досягнення зимових Олімпіад - 29 медалей, що належало СРСР - 1988 рік, і Німеччини - 1998 рік.

Німці і американці перекрили і рекорд норвежців - 11 медалей в 1994 році, по числу виграного "срібла" - 16 і 13 відповідно. Ліг колишній олімпійський рекорд - 9 нагород і по "бронзі", який перевершили команди США - 11 медалей і Австрії - 10 медалей.

Власне, у результаті уціліло лише одне досягнення, але саме, мабуть, престижне. Це рекорд збірної СРСР, що завоювала на Іграх 1976 роки в Інсбруці 13 золотих медалей.

В загальнокомандному заліку першою стала Німеччина: 245 очок, 12 золотих, 16 срібних і 7 бронзових медалей. На другому місті опинилась команда США: 237 очок, 10 золотих, 13 срібних і 11 бронзових медалей. На третьому - команда Норвегії: 169 очок, 11 золотих, 7 срібних і 6 бронзових медалей. Україна зайняла загальнокомандне 25 місто, не отримавши жодної медалі, але набравши в сумі 5 результативних очок.

XX ЗОІ, Турин, Італія, 10 - 26 лютого 2006р.

Це другі Зимові Олімпійські ігри в Італії, перші проводилися в Кортині Д'ампеццо у [1956](#). В іграх брало участь 2663 спортсмена (1627 чоловіків, 1006 жінок) з 84 країн, що розіграли між собою 84 комплекти медалей у 15 дисциплінах.

Олімпійські ігри були урочисто відкриті [10 лютого](#) президентом Італії [Карло Адзеліо Чампі](#). Олімпійську клятву від імені атлетів вимовив Джорджіо Рокка, від імені суддів - Фабіо Б'янетті. Право запалити [Олімпійський вогонь](#) було надано італійській лижниці, олімпійській чемпіонці 1992 і 2002 [Стефанії Бельмондо](#).

[Україна](#) на [зимових Олімпійських іграх 2006](#) була представлена 52 спортсменами в 9 видах спорту і завоювала дві бронзові медалі.

XXI ЗОІ, Ванкувер, Канада, 12- 28 лютого 2010р.

Це треті олімпійські ігри, які прийняла Канада — і перші в провінції [Британська Колумбія](#). Канада приймала [літні Олімпійські ігри в 1976](#) році в [Монреалі](#), (провінція [Квебек](#)) і [зимові Олімпійські ігри 1988](#) року в [Калгарі](#) (провінція [Альберта](#)). Також зимові Олімпійські ігри 2010 стали першими іграми на стадіонах [НХЛ](#), оскільки починаючи з [зимових Олімпійських ігор в Нагано](#) гравцям НХЛ дозволено брати у них участь. Олімпіада 2010 року стала першою олімпіадою, церемонія відкриття і закриття якої відбулася на критому майданчику. Сталося це у найбільшому в світі надувному стадіоні Плаза Британської Колумбії ([англ.](#) *BC Place Stadium*).

[Україна](#) на [зимових Олімпійських іграх 2010](#) була представлена 47 спортсменами в 9 видах спорту. Виступ на Олімпіаді у Ванкувері став найневдалішим для України за весь час виступів на зимових Олімпіадах. Найвищі місця, які посіли українські спортсмени - 5-те (Дериземля, біатлон), 6-те (жіноча збірна України, біатлон) і три восьмих місця. Тоді як на Олімпіаді в Солт-Лейк-Сіті 2002, де Україна також не взяла медалей, найвищими місцями були два п'ятих місця, шосте і сьоме.

XXII ЗОІ, Сочі, Росія , 7-23 лютого 2014 р

45 спортсменів представляли Україну на XXII зимових Олімпійських іграх у Сочі, що було затверджено Виконавчим комітетом Національного олімпійського комітету України на засіданні 22 січня 2014. Українські спортсмени виступали в 9 з 15 видів спорту, а саме: у [біатлоні](#) (11 спортсменів), [фігурному катанні](#) (бспортсменів), [санному спорті](#) (6 спортсменів), [фрістайлі](#) (5спортсменів), [лижних перегонах](#) (5 спортсменів), [гірськолижному спорті](#) (2 спортсмени), [сноубордингу](#) (2 спортсмени), [лижному двоборстві](#) та [шорт-треку](#) (по 1 спортсмену).

Громадський рух "Ми — європейці" [19 лютого](#) звернувся до українських олімпійців із закликом припинити участь у Олімпіаді-2014 у Сочі: "У зв'язку з драматичними подіями в Україні і кровопролиттям на вулицях Києва, закликаємо українських олімпійців припинити свою участь в зимових Олімпійських іграх у Сочі в знак солідарності з народом України, розділяючи траур за загиблими". Частина української делегації спортсменів покинула Сочі і відмовилась від участі в Олімпіаді на знак протесту проти [кровопролиття в Україні](#).

«Виступ наших олімпійців в Сочі вважаю дуже успішним. 8 років ми чекали на олімпійську нагороду на зимових Іграх, 20 років – на зимове олімпійське «золото». За кількістю і якістю медалей ми повторили успіх в Ліллекхаммері-94. Однак зараз у нас відразу чотири Олімпійські чемпіонки та бронзова призерка!», – підкреслив Сергій Бубка.

Хронологія проведення Зимових Олімпійських Ігор

Рік	Ігри	Місто	Країна
1924	I Зимові Олімпійські ігри	Шамоні	Французька республіка
1928	II Зимові Олімпійські ігри	Санкт-Моріц	Швейцарія
1932	III Зимові Олімпійські ігри	Лейк-Плесід	США
1936	IV Зимові Олімпійські ігри	Гарміш-Партенкірхен	Третій Рейх
1940	(V) Зимові Олімпійські ігри (скасовано)	Гарміш-Партенкірхен	Третій Рейх
1944	(V) Зимові Олімпійські ігри (скасовано)	Кортіна-д'Ампеццо	Королівство Італія
1948	V Зимові Олімпійські ігри	Санкт-Моріц	Швейцарія

1952	VI Зимові Олімпійські ігри	Осло	Норвегія
1956	VII Зимові Олімпійські ігри	Кортіна- д'Ампеццо	Італія
1960	VIII Зимові Олімпійські ігри	Скво-Веллі	США
1964	IX Зимові Олімпійські ігри	Інсбрук	Австрія
1968	X Зимові Олімпійські ігри	Гренобль	Франція
1972	XI Зимові Олімпійські ігри	Саппоро	Японія
1976	XII Зимові Олімпійські ігри	Інсбрук	Австрія
1980	XIII Зимові Олімпійські ігри	Лейк-Плесід	США
1984	XIV Зимові Олімпійські ігри	Сараєво	Соціалістична Федеративна Республіка Югославія
1988	XV Зимові Олімпійські ігри	Калгарі	Канада
1992	XVI Зимові Олімпійські ігри	Альбервіль	Франція
1994	XVII Зимові Олімпійські ігри	Ліллекхаммер	Норвегія
1998	XVIII Зимові Олімпійські ігри	Нагано	Японія
2002	XIX Зимові Олімпійські ігри	Солт-Лейк- Сіті	США
2006	XX Зимові Олімпійські ігри	Турин	Італія
2010	XXI Зимові Олімпійські ігри	Ванкувер	Канада
2014	XXII Зимові Олімпійські ігри	Сочі	Росія

2018	XXIII Зимові Олімпійські ігри	Пхьончхан	Південна Корея
------	----------------------------------	-----------	----------------

Україна вперше послала своїх спортсменів на [Олімпіаду 1994 в Ліллекхаммері](#). На тій Олімпіаді [фігуристка Оксана Баюл](#) стала першою [олімпійською чемпіонкою](#) незалежної України. А першу медаль, бронзову, принесла Україні [біатлоністка Валентина Цербе](#). Загалом біатлоністи принесли найбільше медалей: Цербе бронзу у 1994, Петрова срібло в [1998 в Нагано](#), [Лілія Єфремова](#) бронзу в [2006 в Турині](#). Ще одну бронзову медаль із Туринської олімпіади привезла пара танцюристів [Руслан Гончаров і Олена Грушина](#). Біатлоністки відзначились і на [Олімпіаді в Сочі](#): [Віта Семеренко](#) принесла бронзу в [спринті](#), а жіноча збірна в складі: Віти Семеренко, [Юлії Джими](#), [Валентини Семеренко](#) та [Олени Підгрушної](#) виграли золото в [жіночій естафетній гонці](#).

Контрольні питання

1. В якій країні відбулася перша зимова Олімпіада?
2. Коли вперше змагання з фігурного катання були включені в програму Ігор Олімпіад?
3. Коли і ким було прийнято рішення про розведення по термінам ЗОІ і Ігор Олімпіад?
4. Яка основна ідея такого розділу проведення ігор?
5. Якщо говорити про спортивну сторону змагань ЗОІ і співвідношенні сил на олімпійській арені, то про які два етапи розвитку йдеться мова?
6. Від чого залежить досягнення високих результатів в ЗОІ?